

Οι κινήσεις των δύο αντιπάλων και η κατάληψη της Λαμψάκου

(Βιβλίο 2ο, κεφ. 1, §16-19)

ΕΝΟΤΗΤΑ

1

1

Κείμενο

Οί δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλου καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν· Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδνηοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῆ· ἠγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὔσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

2

Αντιστοίχιση κειμένου-μετάφρασης

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι
ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι
τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν,
καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν
Ἔφεσον ἐπέπλεον,
καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν,
καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς
ὑπάρχουσι προσείλοντο
Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.
Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ
τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ
πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οἱ Ἀθηναῖοι ἄλλωστε,
έχοντας ὡς ὀρμητήριο τὴ Σάμο,
λεπλατούσαν τὴ χώρα τοῦ βασιλιά
καὶ ἔπλεαν ἐναντίον τῆς Χίου
καὶ τῆς Εφέσου
καὶ προετοιμάζονταν γιὰ ναυμαχία,
καὶ ἐξέλεξαν ἐπίσης ὡς στρατηγούς,
ἐκτός ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντες, τὸν
Μένανδρο, τὸν Τυδέα, τὸν Κηφισόδοτο.
Ο Λύσανδρος ἀποπλεῖ ἀπὸ τὴ Ῥόδο,
παραπλέοντας τὶς ἀκτὲς τῆς Ἰωνίας,
μὲ κατεύθυνση τὸν Ἑλλήσποντο,

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

πρός τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν
καὶ ἐπὶ τὰς ἀφροσθηκνίας αὐτῶν πόλεις.

Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς
Χίου πελάγιοι·

ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν·

Λύσανδρος δ' ἐξ Ἄβυδου παρέπλει
εἰς Λάμψακον
σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων·
καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῶν·

ἠγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος.

Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει
αἰροῦσι κατὰ κράτος,
καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται

οὔσαν πλουσίαν
καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ
τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη·
τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα
ἀφῆκε Λύσανδρος.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

με σκοπό να εμποδίσει την έξοδο
των εμπορικών πλοίων
και για να επιτεθεί στις πόλεις
που είχαν αποστατήσει από αυτούς
(δηλ. τους Λακεδαιμονίους).

Αλλά και οι Αθηναίοι από το λιμάνι
της Χίου ανοίχτηκαν στο πέλαγος·
γιατί οι (παραλιακές) πόλεις της Ασίας
ήταν εχθρικές προς αυτούς·

και ο Λύσανδρος από την Άβυδο
έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο,
που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων·
και οι Αβυδηνοί και οι άλλοι
(σύμμαχοι) έρχονταν από τη στεριά·
αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας
ο Λακεδαιμόνιος.

Αφού επιτέθηκαν στην πόλη,
την κυριεύουν με έφοδο·
και οι στρατιώτες τη λεπλάτψαν,

καθώς ήταν πλούσια
και γεμάτη από κρασί και στάρι
και τα άλλα εφόδια·

ο Λύσανδρος όμως όλους τους πολίτες
(της) τους άφησε ελεύθερους.

3

Γραμματικά – Λεξιλογικά

- ☞ **Ἀθηναῖοι**: Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, ὁ Ἀθηναῖος, τοῦ Ἀθηναίου.
- ☞ **ἐκ** ἢ **ἐξ** (μπροστά από φωνήεν): Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται μόνο με γενική και δηλώνει τόπο, αιτία, άμεση καταγωγή, μέσο ἢ τρόπο κ.ά.
- ☞ **Σάμου**: Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β΄, ἡ Σάμος, τῆς Σάμου.
- ☞ **ὀρμώμενοι**: Μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, φωνής μέσης, ὀρμάομαι -ῶμαι, ὀρμώμενη, ὀρμήσομαι / ὀρμηθήσομαι, ὀρμησάμενη / ὀρμήθην, ὀρμημαι, ὀρμήμην. Ενεργητική φωνή: ὀρμάω -ῶ.

- ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του *ὀρμάω* -ῶ: εισορμῶ, εξορμῶ, εφορμῶ, ορμή, ορμητήριο, εξόρμηση.
- ☞ **βασιλέως**: Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως γ´, ὁ βασιλεύς, τοῦ βασιλέως.
- ☞ **κακῶς**: Επίρρημα τροπικό, θετικού βαθμού. Συγκριτικός: *κάκιον /χεῖρον*. Υπερθετικός: *κάκιστα / χείριστα*.
- ☞ **ἐποίουν**: Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, *ποιέω -ῶ, ἐποίουν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποίηκεν*.
- ☞ *κακῶς ποιῶ τὴν χώραν* = λεπτατῶ τὴν χώρα, τὴν επικράτεια.
- ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του *ποιέω* -ῶ: εκποιῶ, μεταποιῶ, παραποιῶ, περιποιούμαι, προσποιούμαι, κακοποιῶ, ειδοποιῶ, ποιήμα, ποιητής, ποίηση, μεταποίηση, ποιητικός, χειροποίητος.
- ☞ **καί**: Σύνδεσμος συμπλεκτικός.
- ☞ **ἐπί**: Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται:
+ γεν.: στάση σε τόπο (= πάνω σε), κατεύθυνση, χρόνο, εξουσία
+ δοτ.: τόπο, χρόνο, προσθήκη, ὄρο ή συμφωνία κ.ά.
+ αιτ.: τόπο, κατεύθυνση (συχνά με εχθρική σημασία) κ.ά.
- ☞ **Χίον**: Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β´, ἡ Χίος, τῆς Χίου.
- ☞ **Ἔφεσον**: Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β´, ἡ Ἔφεσσος, τῆς Ἐφέσου.
- ☞ **ἐπέπλεον**: Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, *ἐπιπλέω, ἐπέπλεον, ἐπιπλεύσομαι / ἐπιπλευσοῦμαι, ἐπέπλευσα, ἐπιπέπλευκα, ἐπεπεπλεύκειν*.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα δισύλλαβα ρήματα σε -έω, π.χ., *πλέω, θέω* (= τρέχω), *νέω* (= πλέω), *πνέω, ῥέω, χέω* (= χύνω), συναιρούνται μόνο όταν μετά τον χαρακτήρα -ε- ακολουθεί άλλο -ε ή -ει.

Οριστική ενεστώτα	Οριστική παρατατικού
πλέ-ω [ασυναίρετο]	ἔπλε-ον [ασυναίρετο]
πλεῖς [< πλέ-εις]	ἔπλεις [< ἔπλε-εις]
πλεῖ [< πλέ-ει]	ἔπλει [< ἔπλε-ει]
πλέ-ομεν [ασυναίρετο]	ἐπλέ-ομεν [ασυναίρετο]
πλεῖτε [< πλέ-ετε]	ἐπλεῖτε [< ἐπλέ-ετε]
πλέ-ουσι(ν) [ασυναίρετο]	ἔπλε-ον [ασυναίρετο]

- ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του *πλέω*: αποπλέω, διαπλέω, εισπλέω, εκπλέω, επιπλέω, καταπλέω, παραπλέω, περιπλέω, συμπλέω, πλεύση, πλοίο, αερόπλοιο, κατάπλους, πλοίαρχος, πλωτός.
- ☞ **παρεσκευάζοντο**: Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, *παρεσκευάζομαι, παρεσκευαζόμην, παρεσκευάσομαι / παρα-*

σκευασθήσομαι, παρεσκευασάμην / παρεσκευάσθην, παρεσκευάσμαι, παρεσκευάσμην (= ετοιμάζομαι, προετοιμάζομαι).

☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του σκευάζω: σκεύος, σκευή, διασκευή, συσκευασία, σκεύασμα, ανασκευάζω, διασκευάζω, επισκευάζω, κατασκευάζω, παρασκευάζω κ.ά.

☞ **πρός:** Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται:

- + γενική: δηλώνει τόπο, αναφορά, χάρη ή ωφέλεια
- + δοτική: δηλώνει τόπο, απασχόληση με κάτι, προσθήκη
- + αιτ.: δηλώνει τόπο, εχθρική ή φιλική ενέργεια, σκοπό, τρόπο κ.ά.

☞ **ναυμαχίαν:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως α΄, ή ναυμαχία, τῆς ναυμαχίας.

☞ **στρατηγούς:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, ὁ στρατηγός, τοῦ στρατηγοῦ.

☞ **ὑπάρχουσι:** Μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσεως δοτικής πληθυντικού, κλίσεως γ΄, φωνής ενεργητικής, ὑπάρχω, ὑπῆρχον, ὑπάρξω, ὑπῆρξα.

☞ **προσείλοντο:** Ρήμα, χρόνου αορίστου β΄, προσώπου γ΄ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, προσαιρέομαι -οῦμαι (= εκλέγω επιπρόσθετα). Ενεργητική φωνή: προσαιρέω -ῶ.

☞ Οι σημασίες του ρήματος αἰρῶ – αἰροῦμαι:

αἰρέω -ῶ = συλλαμβάνω (για ἔμψυχα), κυριεύω (για ἄψυχα)

αἰρέομαι -οῦμαι (μέσο) = εκλέγω, προτιμῶ

αἰρέομαι -οῦμαι (παθητικό) = εκλέγομαι, προτιμῶμαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Ως παθητικό του αἰρέω -ῶ χρησιμοποιείται το ρήμα ἀλίσκομαι = συλλαμβάνομαι (για ἔμψυχα), κυριεύομαι (για ἄψυχα).

☞ Οι χρόνοι του ρήματος αἰρῶ – αἰροῦμαι:

ενεργητική φωνή: αἰρέω -ῶ, ἤρουν, αἰρήσω [ἔλῶ], εἶλον, ἤρηκα, ἤρηκειν

μέση φωνή: αἰροῦμαι, ἠρούμην, αἰρήσομαι / αἰρεθήσομαι, εἰλόμην / ἠρέθην, ἤρημαι, ἠρήμην.

☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του αἰρῶ: αναιρώ, αφαιρώ, διαιρώ, εξαιρώ, αἵρεση, αφαίρεση, διαίρεση, αρχαιρεσίες, αιρετικός, αιρετός.

☞ **Μένανδρον:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ Μένανδρος, τοῦ Μενάνδρου.

☞ **Τυδέα:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως γ΄, ὁ Τυδεύς, τοῦ Τυδέως.

☞ **Κηφισόδοτον:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ Κηφισόδοτος, τοῦ Κηφισοδότου.

☞ **Λύσανδρος:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ Λύσανδρος, τοῦ Λυσάνδρου.

☞ **Ῥόδου:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β΄, ἡ Ῥόδος, τῆς Ῥόδου.

☞ **παρά:** Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται:

- + γεν.: δηλώνει προέλευση
- + δοτ.: δηλώνει τόπο και αναφορά
- + αιτ.: δηλώνει τόπο, σύγκριση, εξαίρεση, χρόνο κ.ά.
- ☞ **Ἰωνίαν**: Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως α΄, ἡ Ἰωνία, τῆς Ἰωνίας.
- ☞ **ἐκπλεῖ**: Ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ΄ ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, ἐκπλέω. Βλ. παραπάνω, ἐπέπλεον.
- ☞ **Ἑλλάσποντον**: Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ Ἑλλάσποντος, τοῦ Ἑλλησπόντου.
- ☞ **τε**: Σύνδεσμος συμπλεκτικός (= και).
- ☞ **πλοίων**: Ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, τὸ πλοῖον, τοῦ πλοίου.
- ☞ **ἔκπλου**: Ουσιαστικό (συνηρημένο), γένους αρσενικού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ ἔκπλους (ασυναίρετος τύπος: ὁ ἔκπλο-ος).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Ὅσα ουσιαστικά της β΄ κλίσεως ἔχουν πριν ἀπὸ τον χαρακτήρα -ο- ἄλλο ο ἢ ε συναίρουνται σε ὅλες τις πτώσεις και λέγονται συνηρημένα ουσιαστικά της β΄ κλίσεως:

πλό-ος	→ πλοῦς
ἔκπλο-ος	→ ἔκπλους
ἀπόπλο-ος	→ ἀπόπλους
ὄστέ-ον	→ ὄστοῦν

		ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	ὁ	πλοῦς	ὁ	ἔκπλους	
γεν.	τοῦ	πλοῦ	τοῦ	ἔκπλου	
δοτ.	τῷ	πλῶ	τῷ	ἔκπλω	
αιτ.	τὸν	πλοῦν	τὸν	ἔκπλου	
κλπ.	(ῶ)	πλοῦ	(ῶ)	ἔκπλου	

		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ονομ.	οἱ	πλοῖ	οἱ	ἔκπλοι	
γεν.	τῶν	πλῶν	τῶν	ἔκπλων	
δοτ.	τοῖς	πλοῖς	τοῖς	ἔκπλοις	
αιτ.	τούς	πλοῦς	τούς	ἔκπλους	
κλπ.	(ῶ)	πλοῖ	(ῶ)	ἔκπλοι	

- ☞ **ἀφεστηκίας**: Μετοχή, χρόνου παρακειμένου, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως γ΄, φωνής ενεργητικής, ἀφίσταμαι [< ἴσταμαι], ἀφιστάμην, ἀποστήσομαι / ἀποσταθήσομαι, ἀπεστησάμην / ἀπέστην / ἀπεστάθην, ἀφέστηκα, ἀφε(ι)στήκειν. Ενεργητική φωνή: ἀφίστημι < ἴστημι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η μετοχή του παρακειμένου μέσης φωνής σχηματίζει δύο τύπους: α) έστηκώς, έστηκυῖα, έστηκός (άφεστηκώς, άφεστηκυῖα, άφεστηκός)· β) έστώς, έστῶσα, έστώς και έστός.

- ☞ **ΟΜΟΡΡΙΖΑ** του ἴστημι / ἴσταμαι: στήνω, σταματώ, αναστατώνω, αποστατώ, επιστατώ, συστήνω, υφίσταμαι, στάση, στάδιο, στάθμη, στάνη, στασίδι, στήθος, απόσταση, σταθερός, ακατάστατος, ανάστατος, καθεστώς.
- ☞ **αὐτῶν:** Αντωνυμία επαναληπτική, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, αὐτός, αὐτή, αὐτό. (Προσοχή: χρησιμοποιείται ως επαναληπτική μόνο στις πλάγιες πτώσεις.)
- ☞ **πόλις:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως γ΄, ἡ πόλις, τῆς πόλεως.

	ΕΝΙΚΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
ονομ.	ἡ	πόλις	αἱ	πόλεις
γεν.	τῆς	πόλεως	τῶν	πόλεων
δοτ.	τῇ	πόλει	ταῖς	πόλεσι(ν)
αιτ.	τήν	πόλιν	τάς	πόλεις
κλπ.	(ῶ)	πόλι	(ῶ)	πόλεις

- ☞ **ἀνήγοντο:** Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ΄ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, ἀνάγομαι, ἀνηγόμην, ἀνάξομαι / ἀναχθήσομαι, ἀνηγαγόμην / ἀνήχθην, ἀνήγμαι, ἀνήγμην (= ανοίγομαι στο πέλαγος, βγαίνω από το λιμάνι στην ανοικτή θάλασσα). Ενεργητική φωνή: ἀνάγω.
- ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του ἄγω: αγωγή, αγωγιάτης, αγωγός, ἄγμα, ἄξονας, απαγωγέας, ἀνάγωγος, παραγωγικός.
- ☞ **Ἀθηναῖοι:** Βλ. παραπάνω.
- ☞ **Χίου:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β΄, ἡ Χίος, τῆς Χίου.
- ☞ **πελάγιοι:** Επίθετο, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, ὁ πελάγιος, ἡ πελαγία (και ἡ πελάγιος), τὸ πελάγιον (= αὐτός που βρίσκεται στο ανοικτό πέλαγος).
- ☞ **γάρ:** Σύνδεσμος αιτιολογικός παρατακτικός (= διότι, γιατί).
- ☞ **Ἀσία:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως α΄, ἡ Ἀσία, τῆς Ἀσίας.
- ☞ **πολεμία:** Επίθετο, γένους θηλυκού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ πολέμιος, ἡ πολεμία (και ἡ πολέμιος), τὸ πολέμιον (= εχθρικός).
- ☞ **αὐτοῖς:** Αντωνυμία επαναληπτική, γένους αρσενικού, πτώσεως δοτικής πληθυντικού, αὐτός, αὐτή, αὐτό. (Προσοχή: χρησιμοποιείται ως επαναληπτική μόνο στις πλάγιες πτώσεις.)
- ☞ **ἦν:** Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ΄ ενικού, εγκλίσεως οριστικής, εἰμί, ἦν / ἦ, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγένονεν.
- ☞ **Λύσανδρος:** Βλ. παραπάνω.

- ☞ **ἐξ:** Βλ. παραπάνω, ἐκ.
- ☞ **Ἀβύδου:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β´, ἡ Ἀβυδος, τῆς Ἀβύδου.
- ☞ **παρέπλει:** Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, *παραπλέω*. Βλ. παραπάνω, ἐπέπλεον.
- ☞ **εἰς:** Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται μόνο με αιτιατική και δηλώνει τόπο, χρόνο, αναφορά, σκοπό. Επίσης συντάσσεται με απόλυτο αριθμητικό και δηλώνει το όριο (έως).
- ☞ **Λάμψακον:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β´, ἡ Λάμψακος, τῆς Λαμψάκου.
- ☞ **σύμμαχον:** Επίθετο, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β´, ὁ / ἡ σύμμαχος, τὸ σύμμαχον.
- ☞ **οὔσαν:** Μετοχή, χρόνου ενεστώτα, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, εἰμί, ἦν / ἦ, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν.
- ☞ **Ἀθηναίων:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως β´, ὁ Ἀθηναῖος, τοῦ Ἀθηναίου.
- ☞ **Ἀβυδηνοί:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως β´, ὁ Ἀβυδηνός, τοῦ Ἀβυδηνοῦ.
- ☞ **ἄλλοι:** Αντωνυμία αόριστη επιμεριστική, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο.
- ☞ **παρῆσαν:** Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, *πάρειμι, παρῆ(ν), παρέσομαι, παρεγενόμην, παραγέγονα, παρεγεγόνειν*.
- ☞ **πεζῆ:** Επίρρημα τροπικό (= με τα πόδια). Προέρχεται από τη δοτική ενικού, θηλυκού γένους, του επιθέτου ὁ πεζός, ἡ πεζή, τὸ πεζόν.
- ☞ **ἠγέιτο:** Ρήμα, χρόνου παρατατικού, προσώπου γ´ ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής μέσης, *ἠγέομαι -οὔμαι, ἠγούμην, ἠγήσομαι / ἠγηθήσομαι, ἠγησάμην / ἠγήθην, ἠγημαι* (= είμαι αρχηγός, επικεφαλής).
☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του ἠγέομαι -οὔμαι: αφηγοῦμαι, ηγεμόνας, ηγέτης, ηγήτορας.
- ☞ **Θώραξ:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως γ´, ὁ Θώραξ, τοῦ Θώρακος.
- ☞ **Λακεδαιμόνιος:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής ενικού, κλίσεως β´, ὁ Λακεδαιμόνιος, τοῦ Λακεδαιμονίου.
- ☞ **προσβαλόντες:** Μετοχή, χρόνου αορίστου β´, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως γ´, φωνής ενεργητικής, *προσβάλλω, προσέβαλλον, προσεβεβλήκειν, προσβαλῶ, προσέβαλον, προσεβέβληκα, προσεβεβλήκειν*.
☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του βάλλω: βαλβίδα, βελόνα, βέλος, βλήμα, βολή, βολίδα, αμφιβολία, εμβόλιο, αδιάβλητος.
- ☞ **πόλει:** Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσεως δοτικής ενικού, κλίσεως γ´, ἡ πόλις, τῆς πόλεως. Για την κλίση βλ. παραπάνω.
- ☞ **αἰροῦσι:** Ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ´ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, *αἰρέω -ῶ* (= κυριεύω). Βλ. παραπάνω, *προσείλοντο*.

- ☞ **κατά:** Πρόθεση κύρια. Συντάσσεται:
 - + γεν.: δηλώνει τόπο, εχθρική διάθεση, αναφορά (= σχετικά με)
 - + αιτ.: δηλώνει τρόπο, τόπο, χρονική διάρκεια, αιτία κ.ά.
- ☞ **κράτος:** Ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως γ΄, τὸ κράτος, τοῦ κράτους.
 - ☞ αἰρῶ κατὰ κράτος = κυριεύω με έφοδο.
- ☞ **διήρπασαν:** Ρήμα, χρόνου αορίστου, προσώπου γ΄ πληθυντικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, διαρπάζω, διήρπαζον, διαρπάσω / διαρπάσομαι, διήρπασα, διήρπακα, διηρπάκειν (= λεπτατώ).
 - ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του ἀρπάζω: άρπαγας, αρπαγή, αρπακτικός, ανάρπαστος, συναρπαστικός.
- ☞ **στρατιῶται:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως ονομαστικής πληθυντικού, κλίσεως α΄, ὁ στρατιώτης, τοῦ στρατιώτου.
- ☞ **οὔσαν:** Βλ. παραπάνω.
- ☞ **πλουσίαν:** Επίθετο, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ πλούσιος, ἡ πλουσία, τὸ πλούσιον.
- ☞ **οἴνου:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ οἶνος, τοῦ οἴνου.
- ☞ **σίτου:** Ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής ενικού, κλίσεως β΄, ὁ σῖτος, τοῦ σίτου. Το ουσιαστικό ὁ σῖτος στον πληθυντικό αριθμό είναι ουδετέρου γένους: τὰ σῖτα (ετερογενές).

	ΕΝΙΚΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
ονομ.	ὁ	σίτος	τὰ	σῖτα
γεν.	τοῦ	σίτου	τῶν	σίτων
δοτ.	τῷ	σίτῳ	τοῖς	σίτοις
αιτ.	τὸν	σίτον	τὰ	σῖτα
κλπ.	(ῶ)	σῖτε	(ῶ)	σῖτα

- ☞ **ἄλλων:** Αντωνυμία αόριστη επιμεριστική, γένους αρσενικού, πτώσεως γενικής πληθυντικού, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο.
- ☞ **ἐπιτηδείων:** Ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως γενικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, τὰ ἐπιτήδεια = τα αναγκαία, τα εφόδια. Προέρχεται από το ουδέτερο γένος του επιθέτου ὁ ἐπιτήδειος, ἡ ἐπιτηδεία, τὸ ἐπιτήδειον (= ο αναγκαίος).
- ☞ **πλήρη:** Επίθετο, γένους θηλυκού, πτώσεως αιτιατικής ενικού, κλίσεως γ΄, ὁ / ἡ πλήρης, τὸ πλήρες (= ο γεμάτος, ο πλήρης).
- ☞ **ἐλεύθερα:** Επίθετο, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως β΄, ὁ ἐλεύθερος, ἡ ἐλευθέρα, τὸ ἐλεύθερον.
- ☞ **σώματα:** Ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως γ΄, τὸ σῶμα, τοῦ σώματος.
 - ☞ τὰ ἐλεύθερα σώματα = οι ἐλεύθεροι, οι πολίτες.

- ☞ **πάντα:** Επίθετο, γένους ουδετέρου, πτώσεως αιτιατικής πληθυντικού, κλίσεως γ', *πᾶς, πᾶσα, πᾶν*. Χρησιμοποιείται και ως αόριστη επιμεριστική αντωνυμία (όχι στην κλητική).

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν
γεν.	παντὸς	πάσης	παντὸς
δοτ.	παντὶ	πάσῃ	παντὶ
αιτ.	πάντα	πᾶσαν	πᾶν
κλητ.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	πάντες	πᾶσαι	πάντα
γεν.	πάντων	πασῶν	πάντων
δοτ.	πᾶσι(ν)	πάσαις	πᾶσι(ν)
αιτ.	πάντας	πάσας	πάντα
κλητ.	πάντες	πᾶσαι	πάντα

- ☞ **ἀφῆκε:** Ρήμα, χρόνου αορίστου β', προσώπου γ' ενικού, εγκλίσεως οριστικής, φωνής ενεργητικής, *ἀφίημι, ἀφίην, ἀφήσω, ἀφήκα, ἀφεῖκα*.
 ☞ Ο αόριστος β' του ἴημι στην οριστική: *ἦκα, ἦκας, ἦκε(ν), εἶμεν, εἶτε, εἶσαν*.
 ☞ ΟΜΟΡΡΙΖΑ του ἴημι: *αφήνω, άνεση, άφεση, έφεση, ένεση, κάθετος, συνετός*.
 ☞ **Λύσανδρος:** Βλ. παραπάνω.

4 Συντακτική ανάλυση

1. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν: κύρια πρότ. ἐποίουν: ρήμ. • οἱ Ἀθηναῖοι: υποκ. του ἐποίουν (και της μητ. ὀρμώμενοι) • ἐκ τῆς Σάμου: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση από τόπο) στο ὀρμώμενοι • ὀρμώμενοι: τροπική μητ., συνημμένη στο υποκ. του ἐποίουν • τὴν βασιλέως: αντικ. του ἐποίουν • κακῶς: επιρρ. προσδ. του τρόπου στο ἐποίουν.

2. καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον: κύρια πρότ. ἐπέπλεον: ρήμ. • ενν. οἱ Ἀθηναῖοι: υποκ. του ἐπέπλεον • ἐπὶ τὴν Χίον / (ἐπὶ) τὴν Ἔφεσον: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνουν εχθρική κατεύθυνση) στο ἐπέπλεον.

3. καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν: κύρια πρότ. παρεσκευάζοντο: ρήμ. • ενν. οἱ Ἀθηναῖοι: υποκ. του παρεσκευάζοντο • πρὸς ναυμαχίαν: εμπρόθ. προσδ. του σκοπού στο παρεσκευάζοντο.

4. καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον: κύρια πρότ.

προσείλοντο: ρήμ. • ενν. οἱ Ἀθηναῖοι: υποκ. του προσείλοντο • Μένανδρον / Τυδέα / Κηφισόδοτον: αντικ. του προσείλοντο • στρατηγοὺς: κατηγορούμενο στα αντικείμενα Μένανδρον / Τυδέα / Κηφισόδοτον • πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι: εμπρόθ. προσδ. της προσθήκης στο προσείλοντο.

5. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις: κύρια πρότ.

ἐκπλεῖ: ρήμ. • Λύσανδρος: υποκ. του ἐκπλεῖ • ἐκ τῆς Ῥόδου: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση από τόπο) στο ἐκπλεῖ • παρὰ τὴν Ἰωνίαν: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει το πλησίον) στο ἐκπλεῖ • πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση σε τόπο, κατεύθυνση) στο ἐκπλεῖ • πρὸς τὸν ἔκπλουν: εμπρόθ. προσδ. του σκοπού στο ἐκπλεῖ • τῶν πλοίων: γενική υποκειμενική στο τὸν ἔκπλουν • ἐπὶ τὰς πόλεις: εμπρόθ. προσδ. της εχθρικής διάθεσης στο ἐκπλεῖ • τὰς ἀφεστηκυίας: επιθετική μτχ., επιθετικός προσδ. στο πόλεις (που είναι και υποκ. της μτχ.) • αὐτῶν: αντικ. της μτχ. ἀφεστηκυίας.

6. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι: κύρια πρότ.

Ἀνήγοντο: ρήμ. • οἱ Ἀθηναῖοι: υποκ. του ἀνήγοντο • ἐκ τῆς Χίου: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση από τόπο) στο ἀνήγοντο • πελάγιοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο τόπου στο υποκ. του ἀνήγοντο.

7. ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν: κύρια πρότ.

ἦν: ρήμ. • ἡ Ἀσία: υποκ. του ἦν • πολεμία: κατηγορούμενο στο υποκ. του ἦν • αὐτοῖς: δοτική αντικειμενική στο πολεμία.

8. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων: κύρια πρότ.

παρέπλει: ρήμ. • Λύσανδρος: υποκ. του παρέπλει • ἐξ Ἀβύδου: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση από τόπο) στο παρέπλει • εἰς Λάμψακον: εμπρόθ. προσδ. του τόπου (δηλώνει κίνηση σε τόπο) στο παρέπλει • οὔσαν: επιθετική μτχ., παράθεση στο Λάμψακον (που είναι και υποκ. της μτχ.) • σύμμαχον: κατηγορούμενο στο υποκ. της μτχ. οὔσαν • Ἀθηναίων: γενική κτητική στο σύμμαχον.

9. καὶ οἱ Ἀβυδωνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῆ: κύρια πρότ.

παρῆσαν: ρήμ. • οἱ Ἀβυδωνοὶ / οἱ ἄλλοι: υποκείμενα του παρῆσαν • πεζῆ: επιρρ. προσδ. του τρόπου στο παρῆσαν.

10. ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος: κύρια πρότ.

ἡγεῖτο: ρήμ. • Θώραξ: υποκ. του ἡγεῖτο • Λακεδαιμόνιος: παράθεση στο Θώραξ.

11. Προσβαλόντες δὲ τῆ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος: κύρια πρότ.

αἰροῦσι: ρήμ. • ενν. οὔτοι: υποκ. του αἰροῦσι (και της μτχ. προσβαλόντες) • ενν. τὴν πόλιν: αντικ. του αἰροῦσι • κατὰ κράτος: εμπρόθ. προσδ. του τρόπου στο αἰροῦσι • προ-

σβαλόντες: χρονική μτχ., συνημμένη στο υποκ. του *αίρουσι* • *τῆ πόλει*: αντικ. της μτχ. *προσβαλόντες*.

12. καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη: κύρια πρότ.

διήρπασαν: ρήμ. • *οἱ στρατιῶται*: υποκ. του *διήρπασαν* • *ενν. τὴν πόλιν*: αντικ. του *διήρπασαν* (και υποκ. της μτχ. *οὖσαν*) • *οὖσαν*: επιθετική μτχ., παράθεση στο *τὴν πόλιν* • *πλουσίαν* / *πλήρη*: κατηγορούμενα στο υποκ. της μτχ. *οὖσαν* • *οἴνου* / *σίτου* / *τῶν ἐπιτηδείων*: γενικές αντικειμενικές στο *πλήρη* • *ἄλλων*: επιθετικός προσδ. στο *ἐπιτηδείων*.

13. τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος: κύρια πρότ.

ἀφῆκε: ρήμ. • *Λύσανδρος*: υποκ. του *ἀφῆκε* • *τὰ σώματα*: αντικ. του *ἀφῆκε* • *ἐλεύθερα*: επιθετικός προσδ. στο *τὰ σώματα* • *πάντα*: κατηγορηματικός προσδ. στο *τὰ σώματα*.

5

Αντικαταστάσεις ρηματικών τύπων

α) Χρονικές

ὀρμώμενοι: ὀρμώμενοι, ὀρμησόμενοι, ὀρμηθόμενοι, ὀρμηθέντες / ὀρμησάμενοι, ὀρμημένοι.

ἐποίουν: ποιοῦσι(ν), ἐποίουν, ποιήσουσι(ν), ἐποίισαν, πεποιήκασι(ν), ἐπεποιήκεσαν.

ἐπέπλεον: ἐπιπλέουσι(ν), ἐπέπλεον, ἐπιπλεύσονται / ἐπιπλευσούνται, ἐπέπλευσαν, ἐπιπεπλεύκασι(ν), ἐπεπεπλεύκεσαν.

παρεσκευάζοντο: παρασκευάζονται, παρεσκευάζοντο, παρασκευάζονται / παρασκευασθήσονται, παρεσκευάσαντο / παρεσκευάσθησαν, παρεσκευασμένοι εἰσί(ν), παρεσκευασμένοι ἦσαν.

ὑπάρχουσι: ὑπάρχουσι(ν), ὑπάρξουσι(ν), ὑπάρξασι(ν).

προσείλοντο: προσαιρούνται, προσηροῦντο, προσαιρήσονται / προσαιρεθήσονται, προσείλοντο / προσηρέθησαν, προσήρηνται, προσήρηντο.

ἐκπλεῖ: ἐκπλεῖ, ἐξέπλεϊ, ἐκπλεύσεται / ἐκπλευσεῖται, ἐξέπλευσε(ν), ἐκπέπλευκε(ν), ἐξεπεπλεύκει.

ἀφεστηκυίας: ἀφισταμένης, ἀποστησομένης / ἀποσταθσομένης, ἀποστησαμένης / ἀποστάσας / ἀποσταθείσας, ἀφεστηκυίας / ἀφεστώσας.

ἀνήγοντο: ἀνάγονται, ἀνήγοντο, ἀνάξονται / ἀναχθήσονται, ἀνήγαγοντο / ἀνήχθησαν, ἀνηγμένοι εἰσί(ν), ἀνηγμένοι ἦσαν.

ἦν: ἐστί(ν), ἦν, ἔσται, ἐγένετο, γέγονε(ν), ἐγεγόνει.

παρέπλει: παραπλεῖ, παρέπλει, παραπλεύσεται / παραπλευσεῖται, παρέπλευσε(ν), παραπέπλευκε(ν), παρεπεπλεύκει.

οὖσαν: οὖσαν, ἐσομένην, γενομένην, γεγонуῖαν.

παρῆσαν: πάρεισι(ν), παρῆσαν, παρέσονται, παρεγένοντο, παραγεγόνασι(ν), παρεγεγόνασαν.

ήγεϊτο: ήγεϊται, ήγεϊτο, ήγήσεται, ήγήσατο / ήγήθη, ήγηται.

προσβαλόντες: προσβάλλοντες, προσβαλοῦντες, προσβαλόντες, προσβεβληκότες.

αίρουσι: αίρουσι(ν), ήρουν, αίρήσουσι(ν), εἶλον, ήρήκασι(ν), ήρήκεσαν.

διήρπασαν: διαρπάζουσι(ν), διήρπαζον, διαρπάσουσι(ν) / διαρπάσσονται, διήρπασαν, διηρπάκασι(ν), διηρπάκεσαν.

ἀφῆκε: ἀφίησι(ν), ἀφίει, ἀφήσει, ἀφῆκε(ν), ἀφεῖκε(ν).

β) Εγκλιτικές (και ονομαστικοί τύποι)

προσείλοντο: προσείλοντο, προσέλωνται, προσέλουντο, προσελέσθων (προσελέσθαι / προσελόμενος, -μένη, -μενον).

ἐκπλεῖ: ἐκπλεῖ, ἐκπλέη, ἐκπλέοι, ἐκπλείτω (ἐκπλεῖν / ἐκπλέων, -πλέουσα, -πλέον).

αίρουσι: αίρουσι(ν), αίρωσι(ν), αίροῖεν, αίρούντων / αίρείτωσαν (αίρειν / αίρων, αίρουσα, αίρουν).

διήρπασαν: διήρπασαν, διαρπάσωσι(ν), διαρπάσαιεν και διαρπάσαιαν, διαρπασάντων και διαρπασάτωσαν (διαρπάσαι / διαρπάσας, -αρπάσασα, -αρπάσαν).

ἀφῆκε: ἀφῆκε, ἀφῆ, ἀφείη, ἀφέτω (ἀφεῖναι / ἀφείς, -εῖσα, -έν).

6

Περίληψη κειμένου

Στο κείμενο καταγράφονται οι κινήσεις των δύο αντιπάλων, των Αθηναίων και των Σπαρτιατών, λίγο πριν την τελική τους σύγκρουση. Οι Αθηναίοι με ορμητήριο τη Σάμο στρέφονται εναντίον της Χίου και της Εφέσου, που λειτουργούν ως βάσεις του σπαρτιατικού στόλου, εκλέγουν τρεις ακόμα στρατηγούς και ετοιμάζονται για ναυμαχία. Οι Σπαρτιάτες με τον Λύσανδρο ξεκινούν από τη Ρόδο και κατευθύνονται προς τον Ελλήσποντο με σκοπό να αποκόψουν τον ανεφοδιασμό της Αθήνας με τρόφιμα και να επαναφέρουν στην Πελοποννησιακή συμμαχία τις πόλεις που είχαν αποστατήσει. Ο Λύσανδρος φτάνει στη φιλική Άβυδο και από εκεί επιτίθεται στη Λάμψακο. Ταυτόχρονα φτάνει το πεζικό και με διμέτωπη επίθεση οι Λακεδαιμόνιοι κυριεύουν και λεηλατούν την πόλη.

7

Πραγματολογικά σχόλια

Σάμος: Συμμαχική πόλη των Αθηναίων, η οποία έχει ενισχύσει τον αθηναϊκό στόλο με σαράντα πλοία. Οι Αθηναίοι χρησιμοποιούν ως ορμητήριο το νησί για να κάνουν επιθέσεις και λεηλασίες στις γύρω περιοχές.

Χίος, Έφεσος: Οι δύο αυτές πόλεις υπήρξαν στο παρελθόν σύμμαχοι των Αθηναίων, τώρα όμως λειτουργούν ως βάσεις του σπαρτιατικού στόλου.

Μένανδρος, Τυδεύς, Κηφισόδοτος: Πρόκειται για τρεις νέους στρατηγούς, οι οποίοι είχαν εκλεγεί από τους Αθηναίους για να ενισχύσουν την αθηναϊκή δύναμη. Αποδεικνύονται κατώτεροι των περιστάσεων. Η αδυναμία τους και η συμπεριφορά τους οδήγησαν στη συντριβή των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς.

Λύσανδρος: Ικανότατος Σπαρτιάτης πολιτικός και στρατηγός, ο οποίος έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη νίκη των Σπαρτιατών κατά των Αθηναίων στον Πελοποννησιακό πόλεμο το 405 π.Χ. Μετά τη νικηφόρα ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς πολιόρκησε την Αθήνα και την υποχρέωσε σε συνθηκολόγηση με ταπεινωτικούς όρους το 404 π.Χ.

Λάμπσακος: Η πόλη χτίστηκε από Μιλησίους σε στρατηγική θέση στις ακτές του Ελλήσποντου κατά τον 7ο αιώνα π.Χ. Μετά τη λήξη των Περσικών πολέμων πέρασε στον έλεγχο των Αθηναίων και εντάχτηκε στη Συμμαχία της Δήλου. Την πόλη είχε οχυρώσει ο Αλκιβιάδης και είχε εγκαταστήσει εκεί αθηναϊκή φρουρά για να προστατεύει τα φορτηγά πλοία των Αθηναίων και να επιτηρεί τα Στενά.

Θώραξ Λακεδαιμόνιος: Ήταν φίλος του Λυσάνδρου. Όταν ο Λύσανδρος έχασε την πολιτική του δύναμη και επιρροή, ο Θώραξ καταδικάστηκε σε θάνατο.

8

Ερμηνευτικά σχόλια

Οί δ' Αθηναίοι [...] τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν: Από τη φράση αυτή γίνεται φανερό ότι οι Αθηναίοι πολεμούσαν όχι μόνο εναντίον των Λακεδαιμονίων και των συμμάχων τους αλλά και εναντίον των Περσών (τὴν βασιλέως [ενν. χώραν]), οι οποίοι, μέσω κυρίως του σατράπη της Λυδίας Κύρου, ενίσχυαν με χρήματα τους Σπαρτιάτες.

Οί δ' Αθηναίοι [...] Κηφισόδοτον: Οι κινήσεις των Αθηναίων: 1) Λεπλάτουν τη χώρα των Περσών, επειδή αυτοί βοηθούσαν τους αντιπάλους τους. 2) Έπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου, επειδή οι πόλεις αυτές λειτουργούσαν ως ορμητήρια για τους Λακεδαιμονίους. 3) Προετοιμάζονταν για ναυμαχία, επειδή πίστευαν ότι υπερείχαν των αντιπάλων τους. 4) Εξέλεξαν επιπλέον τρεις στρατηγούς, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο, επειδή θεωρούσαν ότι η στιγμή της σύγκρουσης πλησίαζε. 5) Ξεκινώντας από τη Χίο ανοίχτηκαν στο πέλαγος, επειδή οι παραλιακές πόλεις της Μικράς Ασίας ήταν εχθρικές απέναντί τους.

Λύσανδρος δ' [...] Θώραξ Λακεδαιμόνιος: Οι κινήσεις των Λακεδαιμονίων και του Λυσάνδρου: 1) Απέπλευσε από τη Ρόδο προς τον Ελλήσποντο, επειδή ήθελε να εμποδίσει την αναχώρηση των αθηναϊκών πλοίων που θα μπορούσαν να μεταφέρουν σιτηρά στην πολιορκημένη Αθήνα, και να επαναφέρει στη συμμαχία τις πόλεις που είχαν

§16
Οι κινήσεις
των Αθηναίων

§17, 18
Οι κινήσεις
και ο στόχος του
Λυσάνδρου

αποστατήσει από αυτούς. Χωρίς να είναι απόλυτα εξακριβωμένο, την εντολή πήρε από τον βασιλιά της Σπάρτης Άγν. 2) Ξεκινώντας από την Άβυδο έπλεε παραλιακά προς τη Λάμψακο, επειδή η πόλη ήταν σύμμαχος των Αθηναίων. 3) Ο στρατηγός Θώραξ μαζί με τους συμμάχους κατευθυνόταν προς τη Λάμψακο με το πεζικό, επειδή ήθελε να βοηθήσει τον Λύσανδρο. 4) Έκαναν διμέτωση επίθεση εναντίον της Λαμψάκου και κατάφεραν να την κυριεύσουν.

Προσβαλόντες δέ [...] άφηκε Λύσανδρος: Ο Λύσανδρος κατάφερε να καταλάβει τη Λάμψακο. Ακολούθησε λεηλασία και αρπαγή, καθώς η πόλη ήταν πλούσια σε αγαθά. Θα μπορούσε βέβαια να την ερημώσει και να πουλήσει τους κατοίκους της ως δούλους. Αυτό όμως δεν το έκανε, διότι είχε σκοπό να χρησιμοποιήσει την πόλη ως σταθμό ανεφοδιασμού, ως πολεμική βάση. Είναι γνωστό ότι τα εκστρατευτικά σώματα, κατά την αρχαιότητα, δεν είχαν σταθμούς ανεφοδιασμού και έπρεπε να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους είτε με αρπαγές και λεηλασίες, όπως έκαναν οι Λακεδαιμόνιοι στη Λάμψακο, είτε με το να αγοράζει κάθε στρατιώτης τα τρόφιμά του από τοπικές αγορές, όπως έκαναν οι Αθηναίοι. Ο τρόπος επισιτισμού των δύο αντιπάλων καθόρισε τις εξελίξεις.

Ο Λύσανδρος ενεργεί με μεγάλη προσοχή και σύνεση. Προετοιμάζει αρχικά τον στόλο του και έπειτα πλέει προς τον Ελλήσποντο, για να εμποδίσει τον επισιτισμό των Αθηναίων. Το σχέδιό του φανερώνει άνθρωπο ευφυή και ρεαλιστή. Επιδιώκει να αιφνιδιάσει τον αθηναϊκό στόλο, πράγμα που κατόρθωσε, και να μη ναυμαχήσει στην ανοικτή θάλασσα με τους Αθηναίους, όπου πιθανόν θα είχαν εκείνοι το πλεονέκτημα λόγω της μεγάλης πολεμικής εμπειρίας και ικανότητας που διέθετε ο αθηναϊκός στόλος.

§19
Η πολιτική
του Λυσάνδρου
απέναντι
στη Λάμψακο

Χαρακτηρισμός
του Λυσάνδρου

9

Αισθητικά σχόλια

Βρισκόμαστε στο 405 π.Χ., στο προτελευταίο έτος δηλαδή του Πελοποννησιακού πολέμου, και παρακολουθούμε τις κινήσεις των δύο αντιπάλων, των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων, με πρόσωπο κυρίαρχο τον στρατηγό των Λακεδαιμονίων, τον Λύσανδρο.

Οι αρχικές κινήσεις των αντιπάλων (§16-19) δίνονται κυρίως σε χρόνο παρατατικό (κακῶς ἐποίουον, ἐπέπλεον, παρεσκευάζοντο κτλ.), αποκτώντας με τον τρόπο αυτό εύρος και διάρκεια. Επίσης, με τους ιστορικούς ενεστώτες (έκπλεϊ, αίρουσι) δίνεται ζωντάνια και παραστατικότητα στην αφήγηση.

Προσδιορίζονται με σαφήνεια οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε η καταστροφή

του αθηναϊκού στόλου. Ο αναγνώστης αποκτά εποπτεία του χώρου, του χρόνου και των αιτίων που προκάλεσαν το γεγονός αυτό:

- με εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς (*ἐκ τῆς Σάμου, ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον, πρὸς ναυμαχίαν*)
- με την παράταξη ανεπτυγμένων κύριων προτάσεων και την περιορισμένη χρήση μετοχών (*ὀρμώμενοι, προσβαλόντες*), γεγονός που κάνει την αφήγηση απλή και εύκολα κατανοητή
- με σύνθετους ρηματικούς τύπους (*ἐπέπλεον, προσείλοντο, ἀνήγοντο, διήρπασαν*)
- με πολυσύνδετα σχήματα (*κακῶς ἐποίουν ... καὶ ἐπέπλεον ... καὶ παρεσκευάζοντο ... καὶ προσείλοντο // πλήρη οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων*)
- με ασύνδετα σχήματα (*Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον*)· το ασύνδετο σχήμα και η απουσία άρθρου από τα ονόματα δηλώνει πως ο Ξενοφώντας δε θεωρεί σημαντικά τα πρόσωπα αυτά.

Τέλος, ὄλο το κείμενο δένεται με τον σύνδεσμο δὲ (χρήση μεταβατική, ὀχι αντιθετική), ο οποίος κάθε φορά παρουσιάζει ένα νέο στάδιο στην εξέλιξη των γεγονότων.

10 Πρόσθετες ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου

1. Να περιγράψετε τις παράλληλες ενέργειες και κινήσεις των δύο αντιπάλων, αφού σημειώσετε τα ρήματα που τις αποδίδουν.

Για τις κινήσεις και των δύο αντιπάλων βλ. Ερμηνευτικά σχόλια. Τα ρήματα που τις αποδίδουν είναι: α) για τους Αθηναίους: *κακῶς ἐποίουν, ἐπέπλεον, παρεσκευάζοντο, προσείλοντο, ἀνήγοντο*· β) για τους Λακεδαιμονίους: *ἐκπλεῖ, παρέπλει, παρήσαν, ἠγεῖτο, αἰροῦσι, διήρπασαν, ἀφῆκε*.

2. Τὴν βασιλέως *κακῶς ἐποίουν*: Να εξηγήσετε το περιεχόμενο της φράσης και να αιτιολογήσετε την τακτική αυτή των Αθηναίων.

Βλ. Ερμηνευτικά σχόλια §16.

3. Να αναλύσετε το σχέδιο δράσης των δύο αντιπάλων. Από ποια στοιχεία το συμπεραίνετε και ποιοι λόγοι το υπαγόρευσαν;

Βλ. Ερμηνευτικά σχόλια §16, 17, 18.

4. Με ποιους χρόνους των ρημάτων δηλώνονται οι κινήσεις των αντιπάλων και ποια πλεονεκτήματα δίνει η επιλογή τους στην αφήγηση;

Βλ. Αισθητικά σχόλια.

5. Με ποιους εκφραστικούς τρόπους δηλώνει ο συγγραφέας τις κινήσεις και τις ενέργειες των δύο αντιπάλων; Να αναφέρετε ορισμένες φράσεις του κειμένου ως παραδείγματα.
Βλ. Αισθητικά σχόλια.
6. *Τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος*: Ποια σκοπιμότητα είχε η κίνηση αυτή του Λυσάνδρου;
Βλ. Ερμηνευτικά σχόλια §19.
7. *Αἶροῦσι κατὰ κράτος*: Γιατί αποδίδεται με τον χρόνο αυτό η άλωση και ποια η σημασία του γεγονότος αυτού για την εξέλιξη του πολέμου;
Ο ιστορικός ενεστώτας *αἶροῦσι* δίνει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στον λόγο. Είναι σημαντικότερη για τους Λακεδαιμονίους η κατάληψη της πόλης, αφού πρόκειται να λειτουργήσει ως σταθμός ανεφοδιασμού τους.